

Obsah

Úvod	9
1. Dějiny státu a práva	11
1.1 Stát a právo – pojem a vznik	11
1.2 Starověké Řecko	13
1.2.1 Městský stát Athény	14
1.2.2 Sparta	14
1.3 Římské právo	15
1.3.1 Vznik a vývoj římského práva	15
1.3.2 Počátky Říma	15
1.3.3 Právní odvětví římského práva	17
1.3.3.1 Trestní právo	17
1.3.3.2 Rodinné právo	18
1.3.3.3 Práva vlastnická	19
1.3.3.4 Práva závazková	20
1.3.3.5 Práva dědická	21
1.3.4 Právní normy a právní věda	21
1.3.5 Pád „Věčného města“	23
1.4 Recepce římského práva	24
2. Právo a stát	25
2.1 Úloha práva ve společnosti, pojem a podstata práva	25
2.2 Právo a morálka, právní vědomí	26
2.3 Typy právních kultur ve světě a jejich prameny	28
2.3.1 Typy právních kultur	28
2.3.1.1 Kontinentální evropská právní kultura	28
2.3.1.2 Angloamerická právní kultura	29
2.3.1.3 Islámská právní kultura	30
2.4 Právní stát a jeho znaky	30
2.4.1 Vznik koncepce právního státu	30
2.4.2 Znaky právního státu	31
2.5 Formy vlády a státní mechanismus	31
2.5.1 Demokracie	31
2.5.1.1 Druhy demokracie podle způsobu výkonu suverenity lidu	32
2.5.1.2 Formy vlády	33
2.5.1.3 Státní mechanismus – principy dělby státní moci a jejich struktura	35

3. Právní vývoj na území zemí Koruny české	37
3.1 Velká Morava – státní zřízení, právní kultura	37
3.2 Společenský a hospodářský vývoj, mezinárodní postavení státu	38
3.3 Český stát v období husitském	39
3.4 České právo zemské a prvotní písemné zachycení	42
3.5 České právo zemské v době předbělohorské	44
3.6 České právo zemské po bitvě na Bílé hoře	47
3.7 Rakouské právo na území Koruny české do roku 1848	49
3.8 Reformy osvícenského absolutismu	50
3.9 Vývoj státu a práva do roku 1918	53
3.9.1 Vývoj státu a práva Habsburské monarchie 1848–1867	54
3.9.2 Obnovení absolutismu	55
3.9.2.1 Říjnový diplom – obnovení ústavnosti	55
3.9.2.2 Dualismus, rakousko-uherské vyrovnání	56
3.9.3 První světová válka, vznik Československé republiky	56
3.9.3.1 Významné právní akty směřující ke státní samostatnosti	57
3.9.3.2 Významné osobnosti zasluhující se o vznik samostatného československého státu	60
4. Vývoj státu a práva v letech 1918–1992	61
4.1 Vyhlášení samostatného československého státu, prvotní právní normy	61
4.2 Právní vývoj na území ČSR v období 1918–1939	63
4.2.1 Prozatímní ústava	63
4.2.2 Ústava z roku 1920	63
4.2.3 Hospodářská a ekonomická situace v ČSR do roku 1938	65
4.2.4 Mnichovská dohoda	66
4.3 Vznik protektorátu Čechy a Morava – druhá světová válka	68
4.4 Vývoj státu a práva v letech 1945–1948	69
4.5 Charakteristika období v letech 1948–1989	70
4.5.1 Ústava 9. května 1948	70
4.5.2 Ústava Československé socialistické republiky 1960	71
4.5.3 Zákon o československé federaci 1968	72
4.6 Vývoj státu a práva v letech 1989–1992	73
4.6.1 Nejdůležitější ústavní změny v období od listopadu 1989 do roku 1992	74
4.6.2 Vývoj a změny v rámci právního vývoje v období let 1990–1992	75

5. Základy teorie práva	77
5.1 Znaký objektivního a subjektivního práva	77
5.2 Právo veřejné, právo soukromé	78
5.3 Právo hmotné, právo procesní	78
5.4 Právní norma, pojem a dělení	78
5.5 Dělení právních norem	80
5.6 Výklad právních norem	81
5.6.1 Výklad Ústavním soudem	81
5.6.2 Výklad vyššími soudy	82
5.6.3 Výklad logický	82
5.6.4 Další výklady práva	82
5.7 Analogie práva	82
5.8 Právní vztahy, předpoklady jejich vzniku	83
5.9 Rozdělení subjektivních právních úkonů podle formy provedení	85
5.10 Subjekty právních vztahů	85
5.10.1 Osoba fyzická	85
5.10.2 Osoba právnická	86
5.11 Obsah právního vztahu	86
5.12 Objekt (předmět) právního vztahu	87
5.13 Základy právní odpovědnosti	87
5.14 Prvky porušení právní povinnosti	88
6. Vybrané kapitoly z ústavního práva	91
6.1 Předmět a systém ústavního práva	91
6.2 Subjekty Ústavního práva	92
6.3 Druhy ústav	92
6.3.1 Ústavy ve smyslu materiálním, formálním a ideálním	93
6.3.2 Ústavy rigidní a flexibilní	93
6.3.3 Ústavy reálné a fiktivní	93
6.3.4 Ústavy revoluční, dohodnuté a oktrojované – dělení podle způsobu jejich vzniku	93
6.4 Ústavní systém dělby moci	94
6.5 Struktura Ústavy ČR	94
6.5.1 PREAMBULE	94
6.5.2 Hlava první – ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ	94
6.5.3 Hlava druhá – MOC ZÁKONODÁRNÁ	94
6.5.3.1 Způsob projednávání a přijímání zákonů	95
6.5.4 Hlava třetí – MOC VÝKONNÁ	96
6.5.5 Hlava čtvrtá – MOC SOUDNÍ	96
6.5.6 Hlava pátá – NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD (NKÚ)	97

6.5.7	Hlava šestá – ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA (ČNB)	97
6.5.8	Hlava sedmá – ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA	97
6.5.9	Hlava osmá – PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ	98
6.6	Listina základních práv a svobod – historické kořeny	98
6.7	Listina základních práv a svobod – struktura	99
6.7.1	PREAMBULE	99
6.7.2	Hlava první – OBECNÁ USTANOVENÍ	99
6.7.3	Hlava druhá – LIDSKÁ PRÁVA A ZÁKLADNÍ SVOBODY	99
6.7.4	Hlava třetí – PRÁVA NÁRODNOSTNÍCH A ETNICKÝCH MENŠIN	100
6.7.5	Hlava čtvrtá – HOSPODÁŘSKÁ, SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ PRÁVA	100
6.7.6	Hlava pátá – PRÁVO NA SOUDNÍ A JINOU PRÁVNÍ OCHRANU	100
6.7.7	Hlava šestá – USTANOVENÍ SPOLEČNÁ	100
7.	Evropské právo a Česká republika	103
	Použitá literatura	104